

AI.1435

M. A. (Final)

Term End Examination, 2020-21

SANSKRIT

Paper : Third

(रस-ध्वनि सिद्धान्त)

Time Allowed : Three hours

Maximum Marks : 100

Minimum Pass Marks : 36

नोट : सभी प्रश्नाः समाधेयाः । सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः ।

1. व्याख्या क्रियताम्— 20

“रस भाव्यतदाभासभावशान्त्यादिरक्रमः ।

भिन्नो रसाद्यलङ्कारादलङ्कार्यतया स्थितः ॥”

अथवा

(क) रससिद्धान्ते भट्टनायकस्य मतं स्थापयतु।

AI.1435

PTO

121

(ख) रसादीनामनन्तवाद भेद एको हि गण्यते ॥

(ग) “भेदास्तदेकपञ्चाशत् ॥

2. व्याख्या कुरुत— 20

व्यङ्ग्यमेवं गुणीभूतव्यङ्ग्यस्ययाष्टौ भिदाः स्मृताः ॥

अथवा

“एषां भेदा यथायोगं वेदितव्याश्च पूर्ववत् ॥

3. विशद व्याख्या कुरुत— 20

व्यभिचारिरसस्थायिभावानां शब्दवाच्यता ।

कष्टकल्पनया व्यक्तिरनुभाव विभावयोः ॥

अथवा

(क) न दोषः स्वपदेनोक्तावपि सञ्चारिणः क्वचित् ।

(ख) अयं स रसनोत्कर्षो पीनस्तन विमर्दनम् ।

नाभ्यूरु जघनस्पर्शी नीवीस्त्रसनः करः ॥

4. व्याख्या क्रियताम्— 20

“ये रसस्याङ्गिनो धर्मः शौर्यादय इवात्मनः ।

उत्कर्ष हेतवस्ते स्युरचलस्थितयो गुणाः ॥

अथवा

AI.1435

(क) मम्मटस्य कः समयः स्पष्ट यतु।

(ख) करुणे विप्रलम्भे तच्छान्ते चातिशयान्वितम् ॥

5. सम्यक् व्याख्यायताम् —

20

काव्यस्यात्मा ध्वनिरितिबुधैर्यः समाम्नातपूर्व-

स्तस्याभावं जगदुरपरे भक्तिभङ्गस्तमन्ये।

केचिद्वाचां स्थितमविषये तत्त्वमूचुस्तदीयं

तेन ब्रूमः सहृदयमनः प्रीतये तत्स्वरूपम् ॥

अथवा

(क) प्रतीपमानार्थस्य विवेचनं कुरुत।

(ख) "शोकः श्लोक त्वमागतः।

(ग) "सम्यक् ध्वनि स्थापना कुरुत" ॥

=